

Likviditātes risks

Definīcija

Likviditātes risks rodas situācijās, kad banka nav spējīga izpildīt savas saistības pret klientiem, sakarā ar augsti likvīdu aktīvu (līdzekļi kasē, atlikumi korespondentu kontos) trūkumu vai situācijās, kad visu bankas prasību summa kādā datumā ir ievērojami mazāka par bankas saistību summu tajā pašā datumā.

Banka savā darbībā identificē divus riska veidus: finansējuma likviditātes risks un tirgus likviditātes risks.

Finansējuma likviditātes risks – risks, ka banka nespēs nodrošināt tās pašreizējo un nākotnes naudas plūsmu un nodrošinājumu līdzekļu aizņemšanās vajadzībām tā, lai netiktu apdraudēta bankas ikdienas darbība vai bankas kopējais finansiālais stāvoklis.

Tirgus likviditātes risks – risks, ka banka nevarēs pārdot tās finanšu aktīvus vēlamajā termiņā bez būtiskiem zaudējumiem tirgus sabrukuma vai nepietiekama tirgus dziļuma dēļ.

Politika

Lai samazinātu likviditātes risku, banka ir izstrādājusi un ieviesusi Likviditātes pārvaldīšanas politiku, kuras pamatmērķis ir noteikt un realizēt pasākumu kopumu, kā nodrošināties pret risku, kad banka nav spējīga savlaicīgi un par saprātīgām izmaksām pildīt savas saistības. Bankas likviditātes pārvaldīšanas pamatfunkcijas ir:

- uzturēt optimālas attiecības starp bankas likviditātes līmeni un bankas izmaksām. Bankas ienesīgumam jābūt pēc iespējas lielākam, tomēr pārmērīgs likviditātes līmenis rada papildu izmaksas. Līdz ar to attiecība starp likviditāti un izmaksām jānosaka tā, lai nekaitētu bankas maksāspējai;
- nodrošināt bankas biznesa interešu sfēras ar pietiekamu kredītu un investīciju resursu apjomu;
- nodrošināt drošus un pa termiņiem diversificētus naudas līdzekļu aizņēmumu avotus starpbanku tirgos;
- nodrošināt ātru bankas aktīvu pārstrukturizācijas iespēju;
- panākt, ka zaudējumi no bankas aktīvu pārdošanas ir saprātīgā līmenī, ja rodas tāda nepieciešamība.

Likviditātes riskam banka ir noteikusi stratēģiski pieņemamu līmeni un tādu soļu virkni, kas palīdzēs noturēt risku zemāk par apzīmēto robežu.

Vadība un mazināšana

Banka regulāri novērtē un plāno bilances termiņstruktūru, kā arī ienākošās un izejošās naudas plūsmas, tajā skaitā ikdienā.

Banka nosaka un ievēro šādus iekšējos limitus:

- kopējai neto likviditātes pozīcijai;
- neto likviditātes pozīcijai latos;
- neto likviditātes pozīcijai citās valūtās, kurās banka veic būtisku daudzumu darījumu.

Banka regulāri analizē un kontrolē virkni likviditātes rādītāju ar mērķi savlaicīgi konstatēt negatīvas tendences savā maksāspējā.

Banka analizē iespējamās attīstības scenārijus notikumiem, kas var būtiski ietekmēt tās likviditātes līmeni.

Likviditātes krīze iestājas, kad banka trīs darba dienas pēc kārtas pārkāpj likviditātes rādītāja limitu. Šajā gadījumā Valdes priekšsēdētājs, prezidents sasauc īpašu Likviditātes krīzes komisiju, kuras uzdevums un tiesības ir veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu bankas stabilitāti.

Likviditātes krīzes komisija izmanto iepriekš apstiprināto likviditātes krīzes pārvarēšanas plānu, ko pielieto konkrētajai krīzei, un bankas Valde apstiprina jebkuras nozīmīgas izmaiņas.

Kapitāla prasības

Banka patstāvīgi izstrādā kapitāla pietiekamības aprēķināšanas metodiku un procedūru iespējamo zaudējumu segšanai likviditātes riska notikumu realizācijas gadījumā.

Kontrole un atbildība

Valde ir atbildīga par Likviditātes pārvaldīšanas politikas izskatīšanu un iesniegšanu apstiprināšanai bankas Padomē, par politikas pārskatīšanu un grozījumiem atbilstoši izmaiņām tirgū.

Valde un Aktīvu un pasīvu komiteja ir atbildīgi par Likviditātes pārvaldīšanas politikas ievērošanu.

Risku vadības pārvaldes Risku kontroles nodaļa ir atbildīga par noteikto limitu ievērošanas kontroli likviditātes riska vadības jomā.

Aktīvu un pasīvu pārvaldīšanas nodaļa ir atbildīga par noteikto limitu likviditātes riska vadības jomā izpildi, ka arī par bankas likviditātes pārvaldīšanu ikdienā.